بررسی نقش منتورینگ (ارشادگری) اسلامی در توسعهٔ شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی

حسین تقوی (نویسندهٔ مسئول)
استادیار، مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
husen324@gmail.com
علی شعبانی
دکتری، مدیریت اطلاعات، دانشگاه تهران، تهران، ایران
alishabani@ut.ac.ir
لیلی آزادی
کارشناس‌ارشد، مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران
azadileili8794@gmail.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۱/۲۵؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۴/۲۳

چکیده

هدف: با توجه به نقش مهم عاملان اطلاع‌رسانی و دانش‌شناسی در پیمایش و ارزیابی کم‌وکیف توسعهٔ علم در سطوح مختلف نهادی و فردی، یکی از صلاحیت‌های لازم برای آن‌ها شایستگی پژوهشی است. در این راستا، تحقیق حاضر با هدف تعیین نقش منتورینگ اسلامی در توسعهٔ شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی انجام شد.

روش: روش تحقیق حاضر توصیفی- پیمایشی از نوع هم‌بستگی است. داده‌های مطالعه از ۱۰۲ دانشجوی تحصیلات تکمیلی رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی در دانشگاه‌های تهران به‌روش نمونه‌گیری طبقه‌ای با لحاظ کردن مقاطع کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی جمع‌آوری شد. برای اندازه‌گیری شایستگی‌های تحقیقاتی از زیرمقیاس‌های مهارت‌های انجام و مدیریت تحقیق و تفسیر و انتقال دانش پرسش‌نامهٔ توسعهٔ دانشجویان و برای گردآوری داده‌های مربوط به منتورینگ از پرسش‌نامهٔ منتورینگ اسلامی (خاقانی‌زاده، تقوی و عبادی، ۲۰۱۹) استفاده شد.

یافته‌ها: میانگین کل منتورینگ اسلامی ۳/۷۸ و شایستگی‌های پژوهشی برابر با ۳/۸۴ بوده است که بیانگر وضعیت مناسب دانشجویان است. نتایج حاصل از آزمون همبستگی نشان می‌دهد که همهٔ مؤلفه‌های نه‌گانهٔ منتورینگ اسلامی به‌جز چالش‌انگیزی، مشاوره و معاشرت علمی رابطهٔ معناداری با صلاحیت‌یابی پژوهشی دانشجویان دارند. نتایج تحلیل رگرسیون نیز بیانگر معناداری مدل بوده و نشان می‌دهد مقدار قابل‌توجهی از واریانس صلاحیت‌یابی پژوهشی دانشجویان توسط مؤلفه‌های منتورینگ اسلامی تبیین می‌شوند.

اصالت/ارزش: مطالعهٔ حاضر وضعیت عاملان حرفه‌ای آیندهٔ علم اطلاعات ودانش‌شناسی و پیش‌بینی‌پذیری آن را بر اساس یکی از راهبردهای تربیتی سازگار با شرایط فرهنگی حاکم بررسی کرده است.

کلیدواژه‌ها: علم اطلاعات و دانش‌شناسی، منتورینگ اسلامی، شایستگی پژوهشی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی؛ فصلنامهٔ علمی- پژوهشی؛ دورهٔ ۲۵، شمارهٔ ٤، پیاپی ۹۹، زمستان ۱۳۹۸ ص ۶۲۱- ۶۴۳.

Research on Information Science and Public Libraries; The Quarterly Journal of Iran Public Libraries Foundation; Vol. 25, No.4; Successive No. 99; winter 2020; Pp. 621-643.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

Research on
Information
Science &
Public Libraries

The Role of Islamic Mentoring in Developing the Research Competencies of Graduate Students in the Field of Knowledge and Information Science

Husein Taqavi (Corresponding Author)
Assistant Prof., Department of Educational Administration,
University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
husen324@gmail.com

Ali Shabani
PhD in Information Management, University of Tehran, Tehran, Iran
alishabani@ut.ac.ir

Leyli Azadi
MSc in Educational Administration, University of Mohaghegh Ardabili, Ardabil, Iran
azadileili8794@gmail.com
Received: 14th February 2019; Accepted: 14th July 2019

Abstract

Purpose: Considering the important role of Information Sciences and Knowledge Studies agents in scrutinizing and evaluating the quality and quantity of science development at various institutional and individual levels, one of the competencies required for them is research competencies. Thus the purpose of the present study is to investigate the role of Islamic mentoring in developing the research competencies of graduate students of Knowledge and Information Science.

Method: This study is a descriptive-survey study in terms of the data collection method and a correlational study in terms of the data analysis method. The research data was collected from the graduate students of Tehran universities. Then, 102 cases were selected as the research sample using the stratified random sampling method. To measure the students' research competencies, the subscales of "performing & managing research" and "interpreting & transferring knowledge of student" in the = questionnaire of development of students were used, and to collect the data related to mentoring, the Islamic mentoring questionnaire (Khaghahanizadeh, Taqavi & Ebadi, 2019) was used.

Findings: According to the results, the mean of Islamic mentoring and student's research competencies are 3.78 and 3.84, which is indicative of the favorable situation of the students. Results of the correlation analysis indicate that the correlation coefficients of all factors of Islamic mentoring with research competency except "challenging", "counseling" and "networking", were significant and positive. The Regression analysis results are indicative of significance of research model and show that a considerable amount of variance of research competencies is explained by mentoring.

Originality/value: The present study investigated the status of future KIS professionals and its predictability based on one of the educational strategies compatible with the prevailing cultural conditions.

Keywords: Knowledge and Information Science (KIS), Islamic mentoring, Research competency, Graduate students.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

مقدمه

تعمق در روند شکل‌گیری رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی نشان می‌دهد این رشته برای پاسخ به نیازهای عملی به وجود آمده است. به‌دلیل عدم تطابق واژهٔ قبلی یعنی کتابداری با محتوای رشته و عدم بیانگری انتظارات موجود از این حوزه (فدایی، ۱۳۸۶)، این رشته در برخی جوامع علمی از عنوان کتابداری خارج شده و نهایتاً با عنوان علم اطلاعات و دانش‌شناسی معرفی می‌شود و کتابخانه‌ها از چهارچوب محدود منطقه‌ای و فضای فیزیکی و سنتی خود به‌سوی جریان دیجیتالی، الکترونیکی و مجازی حرکت کرده‌اند (مردمی، ۱۳۹۳)؛ به‌علاوه، این رشته بخشی از نقش‌های مرتبط با رصد تولید، طبقه‌بندی و حرکت جریان علم در سطح جامعه، دانشگاه، گروه‌های آموزشی و افراد را عهده‌دار شده است. توسعهٔ اخیر در فناوری‌های اطلاعاتی، در کنار سرعت گرفتن حرکت به‌سمت جامعهٔ دانش‌بنیان، منجر به درک اهمیت هرچه بیشتر این رشته و به‌تبع آن تربیت عاملان حرفه‌ای باصلاحیت برای پاسخ‌گویی و انجام مسئولیت‌های متصور بر این حوزه شده است.

شایستگی‌های عاملان حرفه‌ای، عبارت از کسب مهارت، دانش و نگرش لازم برای انجام موفقیت‌آمیز وظیفه بوده و مشتمل بر توانایی برخورد مناسب با موقعیت‌ها و مقتضیات پیچیده ازطریق توسل به منابع روانی و انتقال توانایی‌ها در یک موقعیت ویژه است. در دههٔ گذشته، تمرکز بیشتری بر روی تعریف شایستگی‌های حرفه‌ای کتابداران وجود داشته است و انبوهی از اسناد و مدارک برای چهارچوب‌بخشی به این شایستگی‌ها از طرف نهادهای حرفه‌ای تأثیرگذار تصویب شده است. انجمن‌های مختلف کتابداری مانند انجمن‌های کتابداری آمریکا (۲۰۰۹)، کتابداری پزشکی آمریکا (۲۰۱۶)، کتابداری حقوقی آمریکا[1] (۲۰۱۰) و انجمن کتابداری تحقیقی کانادا[2] (۲۰۰۷ و ۲۰۱۰) استانداردهایی را در این زمینه تعریف کرده‌اند. در داخل کشور نیز اقداماتی برای تدوین استانداردهای صلاحیتی توسط برخی دانش‌پژوهان انجام شده است (برای مثال، نگاه کنید به لطیفی، ۱۳۸۷ و نیز گرایی و حیدری، ۱۳۹۴). گرایی و حیدری (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای با مرور تحقیقات، مبانی نظری و بیانیه‌های انجمن‌های کتابداری شایستگی‌های کانونی موردنیاز متخصصان علم اطلاعات و دانش‌شناسی را در دو طبقهٔ عمومی و تخصصی طبقه‌بندی کرده‌اند که شایستگی پژوهشی در طبقهٔ دوم قرار دارد.

1. American Association of Law Libraries
2. Canadian Association of Research Libraries

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

یکی از صلاحیت‌هایی که از دهۀ پیش تاکنون مورد توجه قرار گرفته است، مهارت تحقیقاتی به‌عنوان یک ویژگی پویای فردی است که بیانگر آمادگی روان‌شناختی، علمی و عملی کلی فرد بوده و امکان تشخیص تحلیلی مسائل، طراحی و کاربرد تحقیق و آموزش نتایج کاربردی آن در کار حرفه‌ای را برای فرد فراهم می‌کند. «(عاملان بالقوه و بالفعل علم اطلاعات و دانش‌شناسی) نیازمند تولید پژوهش‌هایی به‌منظور پاسخ‌گویی به نیازهای نهادی از یک طرف و از طرف دیگر توسعۀ مسیر حرفه‌ای خودشان هستند. عواملی همچون شکل‌گیری جنبش کتابداری شواهدمحور و تأکید بر ارزیابی خدمات و ارزیابی اثر کتابخانه باعث شده است که نیاز آن‌ها به مهارت‌های تحقیقاتی فزونی یابد» (انجمن کتابداری تحقیقی کانادا، ۲۰۰۷). مهارت‌های نگارش و پژوهش از اساسی‌ترین شایستگی‌هایی است که دانشجویان بایستی قبل از فارغ‌التحصیلی فراگیرند (حیدری، فرج‌پهلو، عصاره و گرایی، ۱۳۹۲). در استانداردهای انجمن کتابداری آمریکا (۲۰۰۹)، این مهارت مشتمل بر «مهارت و دانشی است که باید کتابداران در روش‌های کمی و کیفی داشته باشند». در سال ۲۰۰۷، انجمن کتابخانه‌های تحقیقاتی کانادا سندی را برای تبیین این مهارت‌ها منتشر کرده است. در این سند، توانایی‌های برنامه‌ریزی تحقیقات، مرور و بررسی نظام‌دار تحقیقات پیشین، شکل‌دهی سؤالات، ارزیابی کتابخانه‌ای و کتابداری شواهدمحور، طراحی تحقیقات کمی و کیفی، ارزیابی عملکرد مبتنی بر شواهد، ارزیابی انتقادی، تشکیل و مدیریت گروه‌های تحقیقاتی، تأمین مالی و مدیریت هزینه، ارزیابی نتایج، نوشتن و انتشار گزارشات و کمک به شکل‌گیری فرهنگ تحقیقاتی از جملۀ حوزه‌هایی عنوان شده است که کتابداران باید در آن صلاحیت کسب کنند.

کاتالانو[1] (۲۰۱۷) نیز با ارزیابی ادبیات حوزۀ کتابداری، مؤلفه‌های شایستگی پژوهشی دانشجویان کتابداری را با تمرکز بر راهبردهای فراشناختی، در قالب قدرت تشخیص مسائل نیازمند تحقیق، برنامه‌ریزی، ارزیابی و داشتن راهبردهای شناختی تقسیم کرده است. ازنظر او، این مهارت‌ها باید توأم با توسعۀ سواد اطلاعاتی و یادگیری راهبردهای فراشناختی باشد.

مدل‌های مختلفی برای تبیین مهارت‌های تحقیقاتی توسعه داده شده است. چهارچوب ویلسون، ارگان و کوهن[2] (۲۰۰۸) مدلی کاربردی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی است. در این مدل، توسعۀ مهارت‌های تحقیقی بر اساس دو محور تبیین شده است. یکی «میزان تعیّن

1. Catalano 2. Willison, O'Regan & Kuhn

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

فرایند تحقیق» که برحسب سطح مهارت موردنیاز، میزان مشخص بودن دستورالعمل انجام تحقیق و استقلال محقق مشخص می‌شود، و دیگری مهارت موردنیاز برای به انجام رساندن هرکدام از مراحل تحقیق است. محور اول مشتمل بر پنج سطح معین[1] (ساختار و مراحل توسط راهنما مشخص می‌شود)، محدود[2] (مرزها و مراحل توسط راهنما مشخص می‌شود)، ساختارمند[3] (چهارچوب کلی تحقیق توسط راهنما مشخص می‌شود)، باز[4] (تحقیق توسط محقق شروع و توسط راهنما هدایت می‌شود) و نامحدود[5] (یا مستقل که در آن محقق بر مبنای قواعد و دستورالعمل‌های رشته‌ای به شیوهٔ مستقلی به انجام تحقیق می‌پردازد) است؛ محور دوم در قالب شش مرحله (مشخص کردن مسئله و هدف تحقیق، جمع‌آوری، تولید و مدیریت داده، ارزیابی و انعکاس، سازمان‌دهی و مدیریت تحقیق، تحلیل و ترکیب، انتقال و کاربرد نتایج) تبیین شده است. ابزار مورداستفاده برای ارزیابی مهارت‌های تحقیقاتی دانشجویان در مطالعهٔ حاضر منطبق با محور دوم این مدل است.

با توجه به وجود درک کافی از اهمیت تحقیق، اکثر برنامه‌های دانشگاهی روش‌های تحقیق را در برنامه‌های درسی خود دارند و بیشتر کتابداران در طول دورهٔ آموزشی خود یک، دو یا سه واحد روش تحقیق را اخذ کرده و گذرانده‌اند. این دوره‌ها اغلب یک دید کلی از روش‌های کمی و کیفی ارائه می‌دهند و روند تکمیل یک پروژهٔ تحقیقاتی را تشریح می‌کنند، اما دانشجویان را به‌عنوان کتابداران آینده به‌طور کامل برای انجام موفقیت‌آمیز تحقیق آماده نمی‌کنند (برگ و بنکس[6]، ۲۰۱۶).

در دوره‌های مختلف دانشگاهی، برای توسعهٔ مهارت‌های پژوهشی دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی در داخل کشور، علاوه بر دروسی مثل آیین نگارش، روش‌های بازنمایی اطلاعات، ذخیره و بازیابی اطلاعات، مشخصاً درسی تحت‌عنوان «روش تحقیق» برای «ایجاد مهارت و تسلط در دانشجویان در زمینهٔ روش‌های مختلف پژوهش علمی و تفاوت‌های آن‌ها با یکدیگر، به‌منظور به‌کارگیری آن در پیشبرد اهداف تحقیقاتی خود» در نظر گرفته شده است (کمیتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی گروه علوم انسانی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۹۱). توان تشخیص روش‌های تحقیق، توان انجام یک تحقیق علمی،

1. Prescribed 2. Bounded 3. Scaffolded
4. Open-ended 5. Unbounded 6. Berg & Banks

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

ایجاد انگیزه‌های پژوهش و انتشار یافته‌های علمی، مسئله‌یابی و چگونگی بیان مسئلهٔ تحقیق، شناخت پژوهش‌های کمی، کیفی و ترکیبی، ابزارهای گردآوری داده‌ها و روش تجزیه‌وتحلیل آن‌ها از جملهٔ شایستگی‌های پژوهشی موردانتظار از فارغ‌التحصیلان تحصیلات تکمیلی این رشته هستند. در بررسی‌های پیشین، مسائل متعددی در رابطه با این موضوع شناسایی شده است. فقدان توانمندی لازم برای شناسایی مسائل مهم به‌دلیل عدم توسعهٔ شناختی، عدم مهارت‌یابی در انجام، انتشار و تفسیر تحقیق، و همچنین مدیریت نامناسب تحقیقات، زمان محدود، دسترسی محدود به منابع مالی، حمایت ناکافی کارفرمایان و انگیزه و اعتمادبه‌نفس ناکافی از جملهٔ این مسائل هستند (انجمن کتابداران تحقیقاتی کانادا، ۲۰۰۷؛ پنشنیکوف[1]، ۲۰۱۴؛ برگ و بنکس، ۲۰۱۶؛ و کاتالانو، ۲۰۱۷). ازاین‌رو، نیاز جدی نسبت به ارائهٔ آموزش‌های بیشتر در روش‌های خاص تحقیقی به‌خصوص نوع کاربردی آن برای عاملان آیندهٔ این حوزه احساس می‌شود، به‌نحوی که آن‌ها بتوانند مهارت، دانش و اعتمادبه‌نفس لازم برای انجام تحقیقات را کسب کرده و دیدگاه روشنی نسبت به مسئولیت‌های تحقیقاتی خود به دست آورند. با وجود چنین مسائلی در سال‌های اخیر، مشارکت کتابداران در طرح‌های تحقیقاتی و انتشار مقالات علمی کمی و کیفی بیشتر شده است که غالباً توأم با همکاری آن‌ها با محققان سایر حوزه‌ها بوده است (بورگو، آردانوی و اوربانو[2]، ۲۰۱۸).

دوره‌های دانشگاهی به‌دلیل وجود پیوستگی طولانی‌مدت بین دانشجویان و عاملان مجرب دانشگاهی نظیر اساتید و خبرگان حوزهٔ علمی خاص، فرصت مناسبی برای نهادینه‌سازی مهارت‌ها و نگرش‌های تحقیقی هستند. برخلاف دورهٔ کارشناسی، دوره‌های تحصیلات تکمیلی پژوهش‌محور بوده و انجام تحقیق لازمهٔ اتمام این‌گونه دوره‌ها است و این کار با نظارت و راهنمایی مستقیم یک استاد به انجام می‌رسد. از طرف دیگر، این دوره‌ها عامل ایجاد ارتباط بین آموزش و تحقیق بوده و هستهٔ اصلی آن توسعهٔ یادگیری ازطریق تحقیق است (آستین و مک دانیل[3]، ۲۰۰۶).

موسسهٔ تضمین کیفیت آموزش عالی انگلستان[4] (۲۰۱۱) چهارچوبی عملی برای طرح‌ریزی انتظارات موجود از دانشجویان تحصیلات تکمیلی ارائه داده است؛ موسسهٔ مذکور صلاحیت‌های زیر را برای دانشجویان لازم می‌داند و کسب مدرک را منوط به آن‌ها می‌کند:

1. Pancheshnikov
2. Borrego, Ardanuy & Urbano
3. Austin & McDaniels
4. The Quality Assurance Agency for Higher Education

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

- درک کامل روش‌های علمی برای تحقیقات آکادمیک پیشرفته؛
- کسب و درک دانشی که بتواند در حوزهٔ تخصصی گامی به جلو محسوب شود؛
- توانایی کلی در تعریف، طراحی و پیاده‌سازی یک پروژه برای تولید دانش جدید، با به‌کارگیری قوانین و نظام‌های جدید علمی؛
- خلق وتفسیر دانشی جدید بر اساس دانش موجود که منجر به انتشارات باارزش شود.

راهبردهای مختلفی برای توسعهٔ چنین صلاحیت‌هایی توسط دانشگاه‌ها پیگیری می‌شود، ازجمله: آموزش، طرح‌ریزی پروژه‌ها و برنامهٔ فردی و جمعی، آموزش بین‌فردی و جامعه‌پذیری. تمرکز بر تعاملات اجتماعی منجر به ظهور رویکردهایی تعامل‌محور برای تبیین مهارت‌یابی دانشجویان شده است (دی‌لات[1]، ۲۰۱۲). این رویکردها بر یادگیری اجتماعی تأکید داشته و به‌واسطهٔ راهبردهایی مانند «منتورینگ[2]» مهارت‌یابی حرفه‌ای را توضیح می‌دهند.

منتورینگ در حوزهٔ آموزش عالی متاثر از حوزه‌های تعلیم‌وتربیت، کسب‌وکار، حقوق و پزشکی (سامبونیاک[3]، ۲۰۱۰) بوده و توسط کرام[4] (۱۹۸۳) به‌عنوان روابط افراد کم‌تجربه با افراد باتجربه‌تر که به یادگیری ویژگی‌ها و ماهیت دنیای کار کمک می‌کنند تعریف شده است. از زمان اولین مطالعات انجام‌گرفته درخارج از کشور از دههٔ ۱۹۸۰ تاکنون، اثرات منتورینگ بر برون‌دادهای حرفه‌ای هم در حوزهٔ کتابداری و هم سایر حوزه‌ها تأیید شده است. فراتحلیل سندر[5] (۲۰۱۵) و گاش[6] (۲۰۱۴) و تحقیقات بلاک و لیسن[7] (۲۰۰۲)، چرچ[8] (۲۰۱۱)، لورنزتی و پاولسون[9] (۲۰۱۵) و لی، اوه و بارنت[10] (۲۰۱۸) نمونه‌هایی از چنین مطالعاتی هستند.

منتورینگ راهبردی قوی و هدفمند برای توسعهٔ همهٔ انواع شایستگی‌های حرفه‌ای کتابداران مانند سواد اطلاعاتی، مهارت تحقیقاتی، گزارش‌نویسی علمی، تقویت ارتباطات حرفه‌ای ازطریق ترغیب به مشارکت در همایش‌های علمی و کارگاه‌های آموزشی و مدیریت مسیر حرفه‌ای است (برین، آشر و کارشمر[11]، ۲۰۱۸؛ ایدکو و همکاران[12]، ۲۰۱۶؛ نقل از نوانکو،

1. De Laat

۲. در تحقیق حاضر از کلمات منتورینگ (mentoring)، منتور و ارشادگر (mentor)، منتی و شاگرد (mentee) به‌جای هم و در یک معنا استفاده می‌شود.

3. Sambunjak
4. Kram
5. Sandner
6. Ghosh
7. Black & Leysen
8. Church
9. Lorenzetti & Powelson
10. Lee, Oh & Burnett
11. Bryan, Asher & Karshmer
12. Idoko, Ugwuanyi & Osadebe

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

ایکه و آنوزی[1]، ۲۰۱۷). نتایج یکی از مطالعات اولیه در این زمینه که توسط بلاک و لیسن (۲۰۰۲) انجام شده است نشان می‌دهد که منتورینگ از جملهٔ راهبردهای معنادار و مفید در جامعه‌پذیری کتابداران بوده است.

وقوف به نتایج مثبت و قابل‌توجه منتورینگ، انجمن‌های پیشرویی نظیر انجمن‌های کتابخانه‌های دانشگاهی[2] (۲۰۱۷)، رهبری و مدیریت کتابخانه‌ها[3] (۲۰۱۸) و نیز انجمن خدمات کتابخانه‌ای برای کودکان[4] (۲۰۱۸) را به تدارک برنامه‌هایی برای آماده‌سازی هرچه بهتر عاملان حرفه‌ای آینده ازطریق منتورینگ ترغیب کرده است. این انجمن‌ها ازطریق برنامه‌های منتورینگ اهدافی نظیر ایجاد اعتماد و صلاحیت‌یابی بهینهٔ کتابداران مبتدی، بهبود ارتباطات شخصی و حرفه‌ای، انگیزه‌بخشی و انرژی‌دهی به عاملان آیندهٔ کتابداری و تازه‌واردان، فراهم‌آوری فرصت‌های بیشتر برای آشنایی و درگیری با گروه‌ها و کمیته‌های غیررسمی و رسمی، پرورش رهبران آینده و به‌طور کلی فراهم‌آوری شرایط برای سازگاری، هماهنگی و جامعه‌پذیری هرچه بهتر کتابداران را دنبال می‌کنند.

همچنین، انجمن خدمات فنی کتابداری[5] برنامه‌هایی را برای پرورش نسل جدید کتابداران ازطریق منتورینگ تدارک دیده است که از ابتدای ۲۰۱۹ اجرای آن شروع شده است. در این طرح، فرایند اجرای منتورینگ در قالب هفت فاز که مرحلهٔ اول آن تا ۲۰ مه ۲۰۲۰ ادامه خواهد داشت، با جزئیات کامل تبیین و نقش‌های عاملان مختلف روشن شده است.

چنین برنامه‌هایی محدود به منتورینگ حضوری نبوده است. همان طور که کیتزمن[6] و همکاران (۲۰۱۳) عنوان کرده‌اند، تسهیم دانش و تجارب حرفه‌ای در تعاملات توسعه‌محور علاوه بر شبکه‌های واقعی می‌توانند در محیط‌های مجازی و ازطریق ارتباطات مجازی نیز صورت پذیرد. از جملهٔ برنامه‌های عملیاتی‌شده در این زمینه، منتورینگ مجازی «انجمن خدمات کتابخانه‌ای برای جوانان[7]» است که برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت مبتنی بر نیاز شاگردان را تدارک دیده است و فرصت بهره‌مندی شاگردان از منتورها را در هر زمان و مکانی فراهم می‌آورد (براون[8]، ۲۰۱۷).

1. Nwankwo, Ike & Anozie
2. Association of College & Research Libraries (ACRL)
3. Library Leadership and Management Association (LLAMA)
4. Association for Library Service to Children (ALSC)
5. Association for Library Collections & Technical Services (ALCTS)
6. Kietzmann 7. Young Adult Library Services Association (YALSA) 8. Braun

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

با وجود قابلیت کاربرد طرح‌های مذکور در موقعیت‌های مختلف، رهیافت‌ها و مدل‌های مبنایی طرح‌های عملیاتی‌شده و نیز نتایج مطالعات مذکور دارای محدودیت‌هایی به‌لحاظ تعمیم‌پذیری هستند، به‌خصوص اینکه با آموزش به‌عنوان یک امر ارزش‌محور و فرهنگی سروکار داریم. در آموزش عالی، فهم و تفسیر عاملان آموزشی، عوامل اجتماعی و تأثیرشان بر یادگیری، پویایی عوامل تربیتی و غیرقابل‌کنترل بودن آن (بازرگان، ۱۳۸۷) از عواملی است که توجه به زمینهٔ فرهنگی در تحقیقات را ضروری می‌سازد. ازاین‌رو، تدوین تصمیمات علمی، تحقیقاتی و آموزشی با توجه به مبانی فرهنگی اسلامی و ارزش‌های جاری آن در یک کشور اسلامی ضرورت دارد.

سیاست‌های کلان کشور بر ایجاد سازگاری علم و محیط‌های علمی با جامعه استوار بوده است. مصوبهٔ «سند دانشگاه اسلامی» در جلسهٔ ۷۳۵ مورخ ۹۲/۴/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی و بر اساس مصوبهٔ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به تصویب رسید. با وجود تفاوت در تفسیر نحوهٔ عملیاتی‌سازی این سیاست کلان، تحقق اصل موضوع وابسته به جمع‌آوری اطلاعات از وضعیت حاضر از یک طرف و توسعهٔ راهبردهای اسلامی و بررسی نقش این راهبردها در ارتقای سطح کیفی آموزش عالی از طرف دیگر است.

در این راستا، مدلی از منتورینگ مورد استفاده قرار گرفته است که نشان‌دهندهٔ روابط توسعه‌محور بین استادان راهنما و دانشجویان است و وضعیت آن بر اساس مؤلفه‌هایی سنجیده می‌شود که توسط خاقانی‌زاده، تقوی و عبادی (۲۰۱۹) از بررسی متون و منابع اسلامی (مشتمل بر کتب قرآن، حدیث و سایر کتب معتبر اسلامی و نیز کتب، مقالات و پایان‌نامه‌ها به‌عنوان منابع دست دوم) استخراج شده و سازگار با مجموعهٔ عقاید، باورها، ارزش‌ها، آداب و رسوم، الگوها و شیوه‌های عمل برگرفته از قرآن کریم و سنت اسلامی است. در این مدل، منتورینگ اسلامی مشتمل بر نُه مؤلفهٔ اُسوگی، چالش‌انگیزی، مربیگری، مشاوره، حمایتگری، ترغیب، تکریم و توجه، حسن خلق و تسهیلگری و معاشرت علمی-حرفه‌ای است. مطابق این مدل، اُسوه فردی است که باید بدان تأسی جسته شده و مانند آن عمل شود. فرایند مشاهده، تأثیرپذیری و تقلید از فردی توسعه‌یافته، معتبر، باصلاحیت و مورداعتماد گویای اُسوگی است؛ چالش‌انگیزی نیز عبارت است از میزان طرح مسائل و ارائهٔ تکالیف سطح بالا و سخت اما قابل‌انجام با هدف کشف استعدادها و توانمندی‌های شاگرد از یک طرف و کمک به شناسایی جایگاه هر مسئله در قالب یک کل و درک پیچیدگی‌ها. ارائهٔ راه و روش انجام فعالیت‌ها، راهنمایی عملی،

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

سخاوت‌مندی علمی، ارائهٔ تمرین مستمر، نظم‌بخشی و بازخورددهی مناسب برای رساندن شاگرد به سطح موردنیاز دانش و مهارت، نشان‌دهندهٔ مربیگری است. ترغیب نیز عبارت است از اقدامات عملی و زبانی برای برانگیختن و تحریک دانشجویان به رشد و پیشرفت ازطریق تحسین و قدردانی، تفاوت قائل شدن بین شاگردان دارای عملکرد متفاوت و پاداش دهی متناسب؛ برقراری تعاملات مبتنی بر اعتماد و همدلانه با شاگرد و پذیرش او نشان‌دهندهٔ مشاوره‌گری بوده که به‌منظور کمک به شاگرد در شناخت احساسات و ویژگی‌های خود و موقعیت‌شناسی و نهایتاً کمک به او در گرفتن تصمیمات اثربخش صورت می‌پذیرد. حمایت‌گری عبارت است از احساس دانشجو نسبت به اینکه آیا استاد در برابر مسائل و مشکلاتی که از طرف محیط، دیگران و اقدامات دیگران به وجود می‌آید، پناهگاه و تکیه‌گاه امنی فراهم می‌کند یا خیر؟ تکریم و توجه عبارت است از میزان به رسمیت شناختن ادراکات، نظرات، خصوصیات و سطح رشد فردی دانشجو در هنگام برقراری تعاملات شخصی و علمی و آموزش دانشجو. حسن خلق و تسهیلگری عبارت است از نشان دادن ملاحظه‌گری و شایستگی رفتار و گفتار در تعاملات و دوری از مجادلاتی که احساسات دانشجویان را خدشه‌دار می‌کند. در پایان، معاشرت علمی ـ حرفه‌ای عبارت است از ایجاد شرایط برای همکاری با دیگران و گسترش ارتباطات با حرفه‌ای‌ها که با هدف دسترسی فرد به مدل‌های نقش دیگر، درگیرشدن دانشجو در جامعهٔ حرفه‌ای و توسعهٔ مسیر حرفه‌ای صورت می‌گیرد.

به‌دلیل تأکیدی که از طرف بالاترین مقامات سیاست‌گذاری و اجرایی بر نقش دانشجویان در توسعهٔ علمی و به‌ویژه در کسب مرجعیت علمی شده است، ناگزیر نیازمند تعمق در راهبردهای سازگار با فرهنگ جامعه در توسعهٔ شایستگی‌های دانشجویان هستیم. در تحقیق حاضر نیز وضعیت تعاملات ارشادگرانه بر اساس مبانی فرهنگی اسلامی ارزیابی شده و نقش آن در پیش‌بینی توسعهٔ مهارت‌های تحقیقاتی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی بررسی شده است.

روش‌شناسی

روش تحقیق حاضر توصیفی-پیمایشی از نوع طرح‌های هم‌بستگی است. جامعهٔ تحقیق حاضر متشکل از دو گروه دانشجویان تحصیلات تکمیلی، یعنی دانشجویان کارشناسی‌ارشد و دکتری

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

تخصصی، از پنج دانشگاه و مشخصاً دانشجویانی است که حداقل با یک استاد (راهنما یا مشاور) ارتباط نزدیکی دارند. این گروه از دانشجویان یا طرح پژوهشی خود را به تصویب گروه رسانده و یا به‌شکل غیررسمی با همکاری استاد راهنما کار روی پایان‌نامهٔ خود را شروع کرده‌اند.

حجم نمونه نیز با محاسبهٔ «نسبت حجم نمونه به تعداد متغیرها» تعیین شد. نسبت پیشنهادشده از ۵ مورد برای هر متغیر تا ۱۰ مورد در نوسان است (هومن، ۱۳۸۶). ابزار استفاده‌شده در این پژوهش، پرسش‌نامهٔ استاندارد منتورینگ اسلامی (خاقانی‌زاده، تقوی و عبادی[1]، ۲۰۱۹) بود که تعداد ۱۲۰ پرسش‌نامه به‌صورت تصادفی در بین مشارکت‌کنندگان توزیع شد. بعد از مرحلهٔ غربالگری، ۱۰۲ پرسش‌نامه در تحلیل نهایی مورد استفاده قرار گرفت. بنابراین، نسبت نهایی با توجه به وجود نُه متغیر مستقل (مؤلفه‌های منتورینگ اسلامی که به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین تحلیل خواهند شد) برابر با ۱۱/۳۳ است که ملاک تعیین‌شده برای حجم نمونه در مطالعات رگرسیون و تحلیل عاملی را برآورده می‌کند.

در جدول ۱، توزیع فراوانی این دانشجویان برحسب برخی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی ازجمله دانشگاه محل تحصیل، جنسیت و مقطع تحصیلی ارائه شده است.

جدول ۱. توزیع خصوصیات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان

متغیر	ویژگی	توزیع	الزهرا	تهران	علامه طباطبائی	تربیت مدرس	بهشتی	کل
جنسیت	مرد	فراوانی	–	۱۹	۹	۷	۹	۴۴
		درصد	–	۴۳/۲	۲۰/۵	۱۵/۹	۲۰/۵	۴۳/۱۴
	زن	فراوانی	۱۷	۱۸	۷	۴	۱۲	۵۸
		درصد	۲۹/۳	۳۱	۱۲/۱	۶/۹	۲۰/۷	۵۶/۸۶
مقطع تحصیلی	کارشناسی ارشد	فراوانی	۱۴	۲۴	۱۵	۱۱	۲۱	۸۵
		درصد	۱۶/۵	۲۸/۲	۱۷/۶	۱۲/۹	۲۴/۷	۸۳/۳۳
	دکتری	فراوانی	۳	۱۴	–	–	–	۱۷
		درصد	۱۷/۶	۸۲/۴	–	–	–	۱۶/۶۷
	کل	فراوانی	۱۷	۳۷	۱۶	۱۱	۲۱	۱۰۲
		درصد	۱۶/۶۷	۳۶/۲۷	۱۵/۶۹	۱۰/۷۸	۲۰/۵۹	۱۰۰/۰۰

1. Khaghanizadeh, Taqavi & Ebadi

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

برای جمع‌آوری اطلاعات میدانی، دو پرسش‌نامه به‌کار گرفته شد. برای اندازه‌گیری مهارت‌های تحقیقاتی از زیرمقیاس مهارت تحقیقاتی نسخهٔ اصلاح‌شدهٔ پرسش‌نامهٔ توسعهٔ حرفه‌ای دانشجویان عباسپور و همکاران (۱۳۹۲) استفاده شد. این مقیاس مهارت‌های انجام و مدیریت تحقیق و تفسیر و انتقال دانش را اندازه می‌گیرد. ماده‌های مرتبط با این زیرمقیاس‌ها انتخاب و در قالب فرمی مشتمل بر نامهٔ همراه و دستورالعمل پاسخ‌گویی طراحی و اجرا شد. ویژگی‌های فنی این پرسش‌نامه توسط تهیه‌کنندگان آن تأیید شده است. ضریب آلفای زیرمقیاس مربوطه در تحقیق آن‌ها ۰/۷۴ به دست آمد. این ضریب در مطالعهٔ حاضر نیز برابر با ۰/۷۷ به دست آمد.

برای گردآوری داده‌های مربوط به منتورینگ از پرسش‌نامهٔ منتورینگ اسلامی (خاقانی‌زاده، تقوی و عبادی، ۲۰۱۹) استفاده شد. اعتبار عاملی پرسش‌نامه ازطریق برآورد پارامترهای استانداردشدهٔ بارهای عاملی و ضرایب تعیین و مقادیر تی تأیید شده است. ضریب قابلیت اطمینان مؤلفه‌های این پرسش‌نامه بین ۰/۷۹ و ۰/۹۱ و کل پرسشنامه ۰/۹۷ به دست آمده است (همان منبع). تجزیه‌وتحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده طی سه مرحله انجام شد: ۱) تجزیه‌وتحلیل توصیفی داده‌ها، ۲) تجزیه‌وتحلیل هم‌بستگی، و ۳) تحلیل رگرسیون برای بررسی نقش منتورینگ اسلامی در توسعهٔ مهارت‌های تحقیقاتی دانشجویان و میزان پیش‌بینی‌پذیری آن بر اساس منتورینگ.

یافته‌ها

برای بررسی وضعیت منتورینگ اسلامی، میانگین نمرات محاسبه شد.

جدول ۲. وضعیت منتورینگ اسلامی

مؤلفه‌ها	حداقل میانگین	حداکثر میانگین	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
اُسوگی	۲	۵	۳/۹۷	۰/۶۳	-۰/۸۶۷	۰/۷۲۳
چالش‌انگیزی	۱/۳۸	۴	۳/۶۳	۰/۸۸	-۰/۶۱۶	-۰/۴۶۹
هدایت و مربیگری	۱/۳۶	۵	۳/۶۲	۰/۸۹	-۰/۵۱۳	-۰/۶۶۸
ترغیب	۱/۴۷	۵	۳/۷۶	۰/۸۴	-۰/۵۷۱	-۰/۴۷۹
مشاوره	۱/۲۲	۵	۳/۸۶	۰/۸۰	-۰/۹۵۰	۰/۶۲۶
حمایتگری	۱/۴۰	۵	۳/۷۲	۰/۸۳	-۰/۳۹۳	-۰/۲۹۰
تکریم و توجه	۱/۶۷	۵	۳/۷۷	۰/۸۱	-۰/۶۳۶	-۰/۳۰۷
تسهیلگری	۲/۲۲	۵	۳/۸۶	۰/۶۵	-۰/۵۳۷	-۰/۳۰۸
معاشرت علمی	۱/۲۰	۵	۳/۸۴	۰/۹۴	-۰/۸۲۶	-۰/۰۱۴
منتورینگ اسلامی	۱/۹۹	۴/۸۳	۳/۷۸	۰/۶۹	-۰/۳۷۶	-۰/۲۴۹

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

همان طور که ملاحظه می‌شود، میانگین منتورینگ اسلامی ۳/۷۸ از ۵ به دست آمده است. مؤلفه‌های منتورینگ اسلامی بالاتر از حد متوسط (عدد ۳) بوده است. میانگین مؤلفه‌های اُسوگی و مربیگری به‌ترتیب بیشترین و کمترین میزان را به خود اختصاص داده‌اند. این مقادیر بیانگر وضعیت نسبتاً مناسب روابط بین دانشجویان و اساتید است. در دو ستون آخر، مقادیر چولگی و کشیدگی نشان داده شده است که به‌ترتیب شاخص‌هایی برای ارزیابی میزان انحراف از قرینگی و تفاوت توزیع داده‌های حاصل‌شده با توزیع نرمال است. چنانچه این شاخص‌ها در بازهٔ (۲ ، ۲-) باشند، داده‌ها به توزیع نرمال نزدیکند. همان طور که مشاهده می‌شود، توزیع داده‌ها در تحقیق حاضر به‌نحوی است که نرمال بودن داده‌ها را تأیید می‌کند. برای بررسی وضعیت توسعهٔ دانشجویان هم به شیوهٔ قبلی عمل شد (جدول ۳).

جدول ۳. وضعیت مهارت‌های تحقیقاتی و انتقال و تفسیر دانش

مؤلفه‌ها	حداقل میانگین	حداکثر میانگین	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
مهارت‌های انجام و مدیریت تحقیق	۲/۳۳	۵	۲/۷۵	۰/۵۹	-۰/۲۴۴	-۰/۱۶۲
تفسیر و انتقال دانش	۲	۵	۳/۹۳	۰/۶۹	-۰/۴۴۰	۰/۳۳۲
شایستگی پژوهشی	۲/۴۲	۴/۹۲	۳/۸۴	۰/۵۵	-۰/۳۵۴	-۰/۳۲۹

نتایج تحلیل نشان می‌دهد که میانگین حاصل‌شده برای مؤلفهٔ تفسیر و انتقال دانش در بین دانشجویان کتابداری با میانگین ۳/۹۳، بالاتر از میانگین مهارت انجام و مدیریت تحقیق بوده است. میانگین کل شایستگی پژوهشی نیز برابر با ۳/۸۴ و در وضعیت مناسبی بوده است. در مقادیر مربوط مولفه‌ها و عامل اصلی شایستگی پژوهشی نیز شاخص‌های چولگی و کشیدگی در بازهٔ (۲ ، ۲-) قرار دارند که حاکی‌از نزدیک بودن توزیع داده‌ها به توزیع نرمال است.

برای بررسی میزان پیش‌بینی‌پذیری شایستگی پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی بر اساس مؤلفه‌های منتورینگ مبتنی بر فرهنگ اسلامی، از آزمون هم‌بستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه به روش هم‌زمان استفاده شد (جدول ۴).

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

جدول ۴. هم‌بستگی منتورینگ و شایستگی‌های پژوهشی

مقیاس	۱- اسوگی	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹	۱۰
۲- چالش‌انگیزی	۰/۶۸									
۳- هدایتگری	۰/۷۲	۰/۸۲								
۴- ترغیب	۰/۶۳	۰/۷۶	۰/۷۸							
۵- مشاوره	۰/۶۲	۰/۶۲	۰/۶۹	۰/۷۵						
۶- حمایتگری	۰/۵۵	۰/۵۸	۰/۶۴	۰/۷۶	۰/۸۳					
۷- تکریم و توجه	۰/۷۱	۰/۷۵	۰/۷۹	۰/۸۴	۰/۷۴	۰/۷۹				
۸ –تسهیلگری	۰/۶۶	۰/۴۷	۰/۶۰	۰/۶۹	۰/۷۱	۰/۶۸	۰/۷۶			
۹- معاشرت علمی	۰/۶۵	۰/۷۳	۰/۷۸	۰/۷۲	۰/۷۴	۰/۶۶	۰/۷۴	۰/۶۲		
۱۰-منتورینگ اسلامی	۰/۸۱	۰/۸۴	۰/۹۰	۰/۸۹	۰/۸۶	۰/۸۳	۰/۹۲	۰/۷۸	۰/۷۶	
۱۱-شایستگی پژوهشی	۰/۲۵	۰/۱۳۱	۰/۲۳۱	۰/۳۱۳	۰/۱۶۲	۰/۲۱۰	۰/۲۵۲	۰/۳۳	۰/۱۱۶	۰/۲۵۶
سطح معناداری	۰/۰۵	۰/۱۳	۰/۰۵	۰/۰۱	۰/۱۰	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۱	۰/۲۴	۰/۰۱

نتایج حاصل‌شده نشان می‌دهد (جدول ۴) که ضریب هم‌بستگی مؤلفه‌های نه‌گانهٔ منتورینگ اسلامی با شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی بین ۰/۱۱۶ و ۰/۳۳ به دست آمده و به‌جز در مؤلفه‌های چالش‌انگیزی، مشاوره و معاشرت علمی، در بقیهٔ مؤلفه‌ها معنادار بوده است. رابطهٔ عامل کلی منتورینگ اسلامی با شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان ۰/۲۵۶ به دست آمده که معنادار بوده و مؤید وجود رابطهٔ هم‌زمانی بین دو متغیر است.

با توجه به پایین بودن مقادیر تولرانس در مؤلفه‌های منتورینگ که به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین وارد تحلیل می‌شوند، مقادیر آن‌ها به نمرات استاندارد (Z scores) تبدیل و برای اجرای رگرسیون از آن‌ها استفاده شد.

نتایج حاصل از تحلیل و آماره‌های ضریب هم‌بستگی، ضریب تبیین و میزان تغییرات در جدول ۵ آمده است.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

جدول ۵. خلاصهٔ مدل رگرسیون بر اساس متغیرها

مدل	ضریب هم‌بستگی	ضریب تبیین	ضریب تبیین تعدیل شده	خطای استاندارد
مؤلفه‌ها	۰/۴۶	۰/۲۱	۰/۱۳۲	۰/۵۱

همان طور که در جدول ۵ ملاحظه می‌شود، مقدار ضریب تبیین محاسبه‌شده بین متغیرهای پیش‌بین واردشده به مدل و متغیر ملاک برابر با ۰/۲۱ است. نتایج تحلیل نشان می‌دهد درمجموع، حدود ۲۱ درصد از تغییرات شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان توسط مؤلفه‌های منتورینگ تبیین می‌شود؛ واریانس باقی‌مانده توسط متغیرهای دیگری تبیین می‌شود که با توجه به ادبیات تحقیق می‌تواند شامل متغیرهایی همچون کیفیت برنامهٔ درسی، طول و مدت آشنایی، سازگاری منتور و شاگرد، ویژگی‌های شخصیتی منتور و یا شاگرد (هال و برنز[1]، ۲۰۰۹؛ سامبونیاک و همکاران، ۲۰۱۰؛ مسترز، ۲۰۱۵) یا سایر متغیرهای موقعیتی و محیطی باشد. برای بررسی معناداری مدل رگرسیون، نتایج مربوط به آزمون تحلیل واریانس در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶. نتایج محاسبهٔ تحلیل واریانس مربوط به متغیرهای پیش‌بین

منبع تغییرات	SS	d.f	MS	F	Sig
رگرسیون	۶/۴۲	۹	۰/۷۱۳	۲/۷۱	۰/۰۰۸
خطا	۲۴/۲۵	۹۲	۰/۲۶۴		
کل	۳۰/۶۷	۱۰۱			

نتایج آزمون نشان می‌دهد که F به‌دست‌آمده (۲/۷۱) معنادار است و این نشان‌دهندهٔ معناداری معادلهٔ رگرسیون است. بنابراین، حداقل یکی از مؤلفه‌های منتورینگ در پیش‌بینی شایستگی‌های پژوهشی مؤثر است. برای بررسی اهمیت نسبی حضور هر متغیر مستقل در مدل و معناداری اثر آن متغیر آمارهٔ t و ضرایب استانداردشدهٔ بتا بررسی شد. مقادیر مربوط به این آماره‌ها در جدول ۷ ارائه شده است.

1. Hall & Burns

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

جدول ۷. ضرایب مدل پیش‌بینی متغیر ملاک بر اساس متغیرهای پیش‌بین

متغیرهای پیش‌بین	ضرایب استانداردنشده	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد	tمقدار	داری‌سطح معنا
مقدار ثابت	۲/۷۲	۰/۳۵	--	۷/۶۷	۰/۰۰
ترغیب	۰/۳۱	۰/۱۳۱	۰/۴۷	۲/۳۲	معنادار است
تسهیلگری	۰/۲۴	۰/۱۳۶	۰/۲۸	۱/۷۴	معنادار است

از بین ابعاد نُه‌گانهٔ منتورینگ اسلامی که وارد مدل شدند، ابعاد چهارم و هشتم یعنی ترغیب و تسهیلگری در پیش‌بینی متغیر ملاک مؤثر است. مقدار t مربوط به متغیر ترغیب ۲/۳۲ و مقدار t مربوط به تسهیلگری ۱/۷۴ و معنادار است. مقدار ضرایب استانداردنشدهٔ بتا برای این دو متغیر به‌ترتیب برابر با ۰/۳۱ و ۰/۲۴ به دست آمد؛ یعنی با افزایش یک انحراف استاندارد در مؤلفهٔ ترغیب حدود ۰/۳۱ و با افزایش تسهیلگری حدود ۰/۲۴ به میزان صلاحیت‌یابی پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشتهٔ اطلاعات و دانش‌شناسی افزوده می‌شود؛ نتیجه اینکه میزان تأثیر متغیرهای ترغیب و تسهیلگری بر متغیر وابسته معنادار است و این مؤلفه‌ها نقش قابل‌توجهی در تبیین توسعهٔ شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

توجه به مبانی اسلامی در تدوین برنامه‌ها و اتخاذ تصمیمات آموزشی، به‌عنوان یک امر ارزش‌محور، در یک زمینهٔ فرهنگی که اسلامی به نظر می‌رسد ضروری است. طی سالیان گذشته، نظام آموزشی جامعهٔ ما بر اثر شکاف عمیقی که در حوزهٔ نظریه و عمل اسلامی به وجود آمده مسحور استلزامات و آموزه‌های اجتماعی جوامع دیگر شده است و قادر نیست گامی محکم و مطمئن فراسوی راه‌حل‌های کلیشه‌ای بردارد (عباسپور، ۱۳۸۵). ازاین‌رو، نیاز به تحقیقاتی هست که بتواند اطلاعات مبنایی برای شکل‌گیری این راه‌حل‌ها فراهم آورد. بررسی تحقیقات انجام‌شده حاکی‌از آن است که عوامل زمینه‌ای و فرهنگی نادیده گرفته شده‌اند و آن‌ها محدود به ارزیابی تأثیر مؤلفه‌هایی بوده‌اند که از مطالعات خارجی با زمینه و فرهنگ متفاوت استخراج شده‌اند.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

علاوه بر این، با توجه به نقش مهم عاملان اطلاع‌رسانی و دانش‌شناسی در پیمایش و ارزیابی کم‌وکیف توسعهٔ علم در سطوح مختلف نهادی و فردی، یکی از صلاحیت‌های لازم برای آن‌ها توانمندی تحقیقاتی است. با در نظر گرفتن این مهم، تحقیق حاضر با هدف ارائهٔ شواهدی از وضعیت موجود منتورینگ و وضعیت توسعهٔ شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان به‌عنوان عاملان بالقوهٔ حرفه‌ای و نیز بررسی نقش منتورینگ مبتنی بر فرهنگ اسلامی در تبیین صلاحیت‌های مذکور انجام گرفت.

تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده از دانشجویان تحصیلات تکمیلی علم اطلاعات و دانش‌شناسی، اولاً بیانگر وضعیت نسبتاً مناسب منتورینگ آنان از طرف اساتید است. همچنین، صلاحیت‌یابی تحقیقاتی دانشجویان به‌ویژه در تفسیر و انتقال دانش دارای وضعیت نسبتاً مناسبی است. ثانیاً رابطهٔ معناداری بین مؤلفه‌های اُسوگی، مربیگری، ترغیب، حمایتگری، تکریم و توجه و تسهیلگری و شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی وجود دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که «ترغیب» و «تسهیلگری» از مؤلفه‌های منتورینگ اسلامی درصد قابل‌توجهی از تغییرات شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان را تبیین می‌کنند. چنین نتایجی با رویکردهای نظری موجود و تحقیقات قبلی سازگار هستند.

نتایج تحقیقات مسترز (۲۰۱۵) نشان می‌دهد که کمک به واضح‌سازی مسئله و تعریف آن، تحقق انتظارات ذی‌نفعان تحقیق، دریافت حمایت در تجزیه‌وتحلیل داده‌ها و آماده‌سازی پروژه‌ها و انتشار مناسب گزارش آن‌ها از نتایج متورینگ برای دانشجویان است. کمک به دانشجویان در حفظ روند پیشرفت و افزایش احتمال اتمام پروژه‌های در حالِ انجام از دیگر نتایج این‌گونه روابط است.

در حوزهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نقش مثبت منتورینگ در توسعهٔ مهارت‌های تحقیقاتی قبلاً توسط مطالعات دیگری تأیید شده است. نوانکو و همکاران (۲۰۱۷) در مطالعهٔ پیمایشی خود نشان می‌دهند که با وجود آشنایی محدود کتابداران مبتدی با اصطلاح منتورینگ، آن‌ها اذعان به بهره‌مندی قابل‌توجهی از چنین ارتباطاتی داشته‌اند و منتورینگ بیش از همه به تقویت مهارت‌های تحقیقاتی آنان کمک کرده است؛ در این زمینه، چاپمن (۲۰۰۹) و اود (۲۰۰۸) در کنار استفاده از روش‌هایی مانند تعریف استانداردهای مشخص، آموزش

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

اثربخش و تهیه و اعمال فهرست نظارت، منتورینگ را راهبرد اثربخشی برای جامعه‌پذیر کردن کتابداران می‌دانند (نقل از لی و همکاران، ۲۰۱۸). به‌طور کلی، یافته‌های مطالعهٔ حاضر مؤید نتایج تحقیقاتی بوده است که درمورد اثرات منتورینگ بر توسعهٔ دانشجویان این حوزه انجام شده است (برای مثال، تحقیقات چورچ، ۲۰۱۱؛ لورنزتی و پاولسون، ۲۰۱۵). نتایج تحقیق حیدری و همکاران (۱۳۹۲) نیز نشان می‌دهد که آموزش عالی همهٔ شایستگی‌های کانونی ازجمله شایستگی نگارش و پژوهش دانشجویان را ارتقا می‌دهد. البته باید توجه داشت که این مطالعه بر روی دانشجویان کارشناسی انجام شده بود.

به‌لحاظ نظری نیز رویکردهای یادگیری اجتماعی با تأکید بر این فرض که یادگیری انسان در تعامل با دیگران و با مشاهدهٔ دیگران و الگوگیری از آن‌ها صورت می‌پذیرد (شانک[1]، ۱۳۹۲: ۱۲۹) توسعهٔ دانشجویان را تبیین می‌کنند. منتورینگ از جملهٔ راهبردهای تعاملی برای توسعهٔ صلاحیت‌ها است (کرام، ۱۹۸۳و گاش، ۲۰۱۴). این راهبرد ازطریق فراهم‌آوری حمایت روانی، علمی و آرامش عاطفی، به توسعهٔ مهارت‌های دانشجویان کمک می‌کند (گاش، ۲۰۱۴). چنین تعاملاتی فرصت مشاهدهٔ مداوم رفتارهای علمی و حرفه‌ای توسط شاگرد را فراهم آورده و یادگیری و اصلاح اشتباه در فرایند یادگیری را تسهیل می‌کند.

ازنظر دوبرو[2] و همکاران (۲۰۱۲)، ورود موفقیت‌آمیز به دنیای بزرگ‌سالی و دنیای کار، تقلیل حس انزوا، افزایش اطمینان و عزت‌نفس، رشد حرفه‌ای و ارتقای خوداندیشی[3] رابطهٔ مستقیمی با کیفیت منتورینگ دارند. ازاین‌رو، این راهبرد علاوه بر کمک به صلاحیت‌یابی دانشجویان می‌تواند کاریابی و ارتقای شغلی آنان در آینده را نیز متاثر سازد.

بیشترین کاربرد این‌گونه روابط برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی و به‌خصوص زمانی است که آن‌ها تحت هدایت و نظارت اساتید راهنما قرار می‌گیرند، به‌ویژه اینکه منتورینگ اثربخش‌ترین راهبرد برای غلبه بر جوانب رسمی راهنمایی دانشجویان است (هال و برنز، ۲۰۰۹)؛ با توجه به این نکته، نیازمند تحقیقاتی درمورد نقش واسطه‌گرانهٔ عواملی مانند طول مدت رابطه، کیفیت رابطه، ویژگی‌ها، انتظارات و سازگاری طرفین، رشته و مقطع تحصیلی در تاثیرگذاری منتورینگ بر توسعهٔ دانشجویان هستیم. از طرف دیگر، در تحقیق حاضر،

1. Schunk 2. Dobrow 3. self-reflection

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

منتورینگ عمودی، آن هم در گروهی از دانشجویان تحصیلات تکمیلی که در دانشگاه‌های دولتی شهر تهران و در رشتهٔ علم اطلات و دانش‌شناسی تحصیل می‌کنند مورد توجه قرار گرفت. این نوع روابط می‌تواند به‌طور افقی (عرضی) بین هم‌کلاسی‌ها و هم‌دوره‌ها و در بین دانشجویان سایر حوزه‌ها و مقاطع نیز اتفاق افتد؛ تحقیقاتی که بتواند با توجه به فرهنگ اسلامی مؤلفه‌های چنین روابطی را آشکار سازد توصیه می‌شود.

باید توجه داشت با وجود تطابق عمده‌ای که بین تحقیق کنونی و نتایج سایر تحقیقات انجام‌شده در سطح بین‌المللی وجود دارد، مؤلفه‌هایی از منتورینگ که در تحقیق حاضر به‌عنوان پیش‌بینی‌کنندهٔ توسعهٔ شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان مورد بررسی قرار گرفت سازگار با موقعیت ساختاری و فرهنگی اسلامی است. تفاوت پارادایم اسلامی با پارادایم حاکم بر حوزهٔ دانشگاهی در سطح بین‌المللی، به‌لحاظ پاسخ به سؤالات اساسی دربارهٔ ماهیت انسان و تربیت او در تفسیر نتایج تحقیق حاضر باید مورد توجه قرار گیرد.

درنهایت، با وجود محدودیت‌های مترتب بر تحقیق حاضر، بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، می‌توان توصیه کرد که برنامه‌های منتورینگ برای تربیت عاملان حرفه‌ای حوزهٔ دانش‌شناسی طراحی و کاربردی‌سازی شود. می‌توان با سوق دادن اساتید به سمت‌وسوی برقراری چنین روابطی احتمال توسعهٔ شناختی و مهارتی دانشجویان را بالا برد. این امر متضمن تدارک دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت برای ارتقای توانمندی‌های منتورینگ اساتید است که خود مستلزم به‌کارگیری اساتید مجربی است که مسلط به مبانی و اصول روابط استاد ـ شاگردی از یک طرف و اصول تربیتی اسلامی از طرف دیگر باشند.

منابع

بازرگان، عباس (۱۳۸۷). مقدمه‌ای بر روش‌های تحقیق کیفی و آمیخته رویکردهای متداول در علوم رفتاری. تهران: دیدار.

حیدری، غلامرضا؛ فرج پهلو، عبدالحسین؛ عصاره، فریده و گرایی، احسان (۱۳۹۲). تأثیر آموزش عالی بر شایستگی های کانونی دانشجویان دوره کارشناسی کتابداری و علم اطلاعات: مورد پژوهشی دانشگاه فردوسی مشهد. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات، ۹۳، ۲۹-۵۰.

شانک، د. اچ. (۲۰۰۸). نظریه‌های یادگیری، چشم اندازی تعلیم و تربیتی (یوسف کریمی، مترجم) (۱۳۹۳). تهران: انشارات ویرایش.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

عباس‌پور، عباس (۱۳۸۵). در جستجوی مدلی انطباقی بر مبنای سیرهٔ نبوی (ص) برای تحول راهبردی در نظام آموزش و پرورش ایران. مقاله ارائه‌شده در همایش پیامبر اعظم و تعلیم و تربیت اسلامی، ۱۲ اسفند ۱۳۸۵.

عباس‌پور، عباس؛ رحیمیان، حمید؛ پورکریمی، جواد و تقوی، حسین (۱۳۹۴). بررسی الگوی توسعه حرفه‌ای دانشجویان دکتری علوم تربیتی بر اساس نظریه زمینه‌ای. آموزش عالی ایران. ۷(۱)، ۱۰۸-۸۷.

فدایی، غلامرضا (۱۳۸۶). کتابداری و اطلاع‌رسانی: در جست‌وجوی هویتی نو. *فصلنامه مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات*، ۱۸(۴)، ۱۹۲-۱۷۵.

کمیته علم اطلاعات و دانش شناسی گروه علوم انسانی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (۱۳۹۱/۶/۱۹). برنامه درسی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی، گرایش مدیریت اطلاعات (بازنگری شده). مصوبه ۸۰۴ جلسه شورای برنامه ریزی آموزش عالی وزارت علوم تحقیقات و فناوری.

گرایی، احسان و حیدری، غلامرضا (۱۳۹۴). نظریه شایستگی های کانونی: الگویی برای برنامه ریزی آموزش علم اطلاعات و دانش شناسی. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۱(۳)، ۴۹۰-۴۶۸.

لطیفی، معصومه (۱۳۸۷). بررسی دیدگاه اعضای هیات علمی و کتابداران دانشگاه‌های دولتی کشور نسبت به پیش‌نویس اصول اخلاق حرفه‌ای کتابداران و اطلاع‌رسانان ایران و ارائه چارچوبی برای تدوین نظامنامه نهایی (پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد). دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

مردمی، سمیه (۱۳۹۳). نقش فناوری های نوین در حوزه کتابداری و تأثیر آن بر کتابخانه‌های دانشگاهی. مقاله ارائه‌شده در اولین کنگره سراسری فناوریهای نوین ایران با هدف دستیابی به توسعه پایدار، تهران، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار، موسسه آموزش عالی مهر.

هومن، حیدرعلی (۱۳۸۶). مدل معادلات ساختاری. تهران: سمت.

References

AbbasPour, A., Rahimian, H., PourKarimi J., & Taghavi, H. (2013). A comparative study of professional development of PhD students of ‘information and knowledge studies’ and ‘educational administration. *Journal of academic librarianship and information research*, *47*(1), 65-84. (in Persian)

AbbasPour, A. (2006). In search of an adaptive model based on the Prophetic biography for strategic transformation in the education system of Iran. Paper presented at the *Conference of the Prophet and Islamic Education*, March 12, 2006. (in Persian)

American Association of Law Libraries (2010*). Competencies of law librarianship*. Retrieved from http://www.aallnet.org/mm/Leadership-Governance/policies/ PublicPolicies/ competencies.html

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

American Library Association (2009). *ALA's core competencies of librarianship.* Retrieved from http://www.ala.org/educationcareers/sites/ala.org.educationcareers/files/content/careers/corecomp/corecompetences/finalcorecompstat09.pdf

Association for Library Collections & Technical Services (2019). *ALCTS Mentoring Program*. Retrieved from http://www.ala.org/alcts/mgrps/howto/mentor .

Association for Library Service to Children (ALSC) (2018). *ALSC Mentoring Program*. Retrieved from http://www.ala.org/alsc/publications-resources/mentoring

Association of College & Research Libraries (2017). *The ACRL Dr. E. J. Josey Spectrum Scholar Mentor Program*. Retrieved from http://www.ala.org/acrl/membership/mentoring/joseymentoring/mentorprogram

Austin, A. E., & McDaniels, M. (2006). *Austin, A. E., & McDaniels, M. (2006). Preparing the professoriate of the future: Graduate student socialization for faculty roles. In HIGHER EDUCATION: (pp. 397-456). Springer, Dordrecht.*

Bazargan, A. (2010). *An Introduction to Qualitative and Mixed Method Research.* Tehran: Didar. (in Persian)

Berg, S. A., & Banks, M. (2016). Beyond Competencies: Naming Librarians' Capacity for Research. *The Journal of Academic Librarianship*, *42*(4), 469-471.

Black, W. K. & Leysen, J. M. (2002). Fostering success: The socialization of entry-level librarians in ARL libraries. *Journal of Library Administration*, *36*(4), 3-27.

Borrego, Á., Ardanuy, J. & Urbano, C. (2018). Librarians as Research Partners: Their Contribution to the Scholarly Endeavour Beyond Library and Information Science. *The Journal of Academic Librarianship*, *44*(5), 663-670.

Braun, L. (2017). *YALSA's Virtual Mentoring Program*. Retrieved from http://www.ala.org/yalsa/profdev/mentoring

Bryan, J. E., Asher, D., & Karshmer, E. D. (2018). Assessing librarians' teaching of one-shot sessions: A new model for evaluating instructional performance. *College & Undergraduate Libraries*, *25*(4), 350-371.

Canadian Association of Research Libraries (2007). *Research competencies for CARL librarians*. Retrieved from http://www.carl-abrc.ca/doc/carl_lewg_product_brief-en.pdf

Catalano, A. (2017). Development and Validation of the Metacognitive Strategies for Library Research Skills Scale (MS-LRSS). *The Journal of Academic Librarianship*, *43*(3), 178-183.

Church, J. M. (2011). Mentoring in the Library: Building for the Future: by Marta K. Lee. Chicago: American Library Association, 2011. 122 p. $50.00. ISBN-13: 9780838935934. *Serials Review*, *37*(4), 316-317.

De Laat, M. (2012). *Enabling professional development networks: How connected are you*? Open University of the Netherlands.

Dobrow, S. R., Chandler, D. E., Murphy, W. M., & Kram, K. E. (2012). A review of developmental networks: Incorporating a mutuality perspective. *Journal of Management*, *38*(1), 210-242.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

Fadaei, G. (2008). Library and information science: in search of a new identity. *National Studies on Librarianship and Information Organization*, *18*(4), 175-192. (in Persian)

Geraei, E. & Heidari, G. (2015). Core Competencies Theory: A Plan for Knowledge and Information Science Education. *Research on Information Science and Public Libraries*. *21*(3): 467-490. (in Persian)

Ghosh, R. (2014). Antecedents of mentoring support: A meta-analysis of individual, relational, and structural or organizational factors. *Journal of Vocational Behavior*, *84*(3), 367-384.

Hall, L., & Burns, L. (2009). Identity development and mentoring in doctoral education. *Harvard Educational Review*, *79*(1), 49-70.

Heidari, G., Farajpahlou, A., Osareh, F., & Geraei, E. (2013). The Effect of Higher Education on the Core Competencies of Undergraduate Students of Library and Information Science: A Case Study of Ferdowsi University of Mashhad. *National Studies on Librarianship and Information Organization*, *24*(1), 30-50. (in Persian)

Hooman, H. A. (2005). *Structural equation modeling with Lisrel application*. Tehran: SAMT. (in Persian)

Information Sciences and Knowledge Studies Committee, Ministry of Science, Research and Technology (2012 September 9). *Master's Degree Program in Information Sciences and Knowledge Studies (Revised)*. Approved by the 804 session of the Higher Education Planning Council, Ministry of Science, Research and Technology of the Islamic Republic of Iran. (in Persian)

Khaghanizadeh, M., Taqavi, H., & Ebadi, A. (2019). Construction and validation of a mentoring questionnaire based on Islamic culture. *Korean Journal of Medical Education*, *31*(2), 159-172.

Kietzmann, J., Plangger, K., Eaton, B., Heilgenberg, K., Pitt, L., & Berthon, P. (2013). Mobility at work: A typology of mobile communities of practice and contextual ambidexterity. *The Journal of Strategic Information Systems*, *22*(4), 282-297.

Kram, K. E. (1983). Phases of the mentor relationship. *Academy of Management journal*, *26*(4), 608-625.

Latifi, M. (2008). *Investigating the viewpoints of faculty members and librarians of state universities about the professional ethics of librarians and informants in Iran and providing a framework for Developing final constitution* (Master's thesis). Tarbiat Modares University. (in Persian)

Lee, J., Oh, S., & Burnett, G. (2016). Organizational Socialization of Academic Librarians in the United States. *The Journal of Academic Librarianship*, *42*(4), 382-389.

Library Leadership and Management Association (2017). *LLAMA Mentoring Program*. Retrieved from http://www.ala.org/llama/llama-mentoring-program

Lorenzetti, D. L., & Powelson, S. E. (2015). A scoping review of mentoring programs for academic librarians. *The Journal of Academic Librarianship*, *41*(2), 186-196.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]

[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]

Mardomi, S. (2014). The role of modern technologies in the field of librarianship and its impact on academic libraries, Paper presented at the *1st E-Congress on technologies to achieve sustainable development*, Tehran, Center of Strategies to Achieve Sustainable Development, Higher Education Institution of Mehr-E Arvand. (in Persian)

Masters, K. (2015). The use of expert mentoring as an adjunct to healthcare quality improvement training. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, *15*(2), 61-63.

Medical Library Association (2016). *Professional competencies for health sciences librarians*. Retrieved from http://www.mlanet.org/p/cm/ld/fid=39

Nwankwo, T. V., Ike, C. P., & Anozie, C. O. (2017). Mentoring of young librarians in South East Nigeria for improved research and scholarly publications. *Library Management*, *38*(8/9), 455-476.

Pancheshnikov, Y. (2014). Developing Library School Student's Research Skills through Assignments in a Collection Management Course. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *116*, 4678-4682.

Sambunjak, D., Straus, S. E., & Marusic, A. (2010). A systematic review of qualitative research on the meaning and characteristics of mentoring in academic medicine. *Journal of general internal medicine*, *25*(1), 72-78.

Sandner, M. (2015). The effects of high-quality student mentoring. *Economics Letters*, *136*, 227-232.

Schunk, D. H. (Author). *Learning theories an educational perspective* (Y. karimi, Trans.) (2014). Tehran: Virayesh. (in Persian)

The Quality Assurance Agency for Higher Education (2011). *Doctoral degree characteristics*. Gloucester: QAA.

Willison, J., O'Regan, K.& Kuhn, S. (2008). *The researcher skill development framework.* Retrieved 12 September 2018 from http://www. adelaide. edu. au/rsd2/framework/rsd7.

به این مقاله این‌گونه استناد کنید:

تقوی، حسین؛ شعبانی، علی و آزادی، سیفی (۱۳۹۸). بررسی نقش منتورینگ (ارشادگری) اسلامی در توسعهٔ شایستگی‌های پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی رشتهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*. ۲۵(۴)، ۶۲۱-۶۴۳.

Taghavi, H., Shabani, A., & Azadi, L. (2020). The Role of Islamic Mentoring in Developing the Research Competencies of Graduate Students in the Field of Knowledge and Information Science. *Research on Information Science & Public Libraries*. 25(4), 621-643.

[Downloaded from publij.ir on 2024-04-19]
[DOR: 20.1001.1.26455730.1398.25.4.4.2]